

WYMAGANIA NA EGZAMIN ÓSMOKLASISTY Z JEZYKA POLSKIEGO
W ROKU 2023 i 2024

oprac. D. Halas

Lp.	Pojęcia/zagadnienia Uczeń:	Umiem	Muszę powtórzyć
1.	Rozpoznaje rodzaje literackie: <i>epika, liryka, dramat</i> ;		
2.	Rozróżnia gatunki epiki, liryki, dramatu, w tym: <i>opowiadanie, powieść, baśń, legendę, mit, komedię, fraszkę, tren, balladę, tragedię</i> - i wymienia ich podstawowe cechy;		
3.	Rozpoznaje wiersz, przysłowie, komiks;		
4.	Wskazuje elementy dramatu (rodzaj): <i>akt, scenę, tekst główny, didaskalia, monolog, dialog</i> ;		
5.	Rozpoznaje w tekście literackim: <i>porównanie, przenośnię, epitet, wyraz dźwiękonaśladowczy, neologizm, inwokację, symbol, alegorię</i> i określa ich funkcje;		
6.	Rozpoznaje: wers, zwrotkę (strofę), rym, rytm, refren ; odróżnia wiersz rymowany i nierymowany (biały) ;		
7.	Zna pojęcie komizmu , rozpoznaje jego rodzaje w tekstach oraz określa ich funkcje;		
8.	Zna pojęcie ironii , rozpoznaje ją w tekstach oraz określa jej funkcje;		
9.	Identyfikuje wypowiedź jako tekst informacyjny, literacki, reklamowy ;		
10.	Rozpoznaje gatunki dziennikarskie: wywiad, artykuł i określa ich podstawowe cechy;		
11.	Rozpoznaje w wypowiedziach podstawowe części mowy (rzeczownik, czasownik, przymiotnik, przysłówki, liczebnik, zaimek, przyimek, spójnik)		
12.	Rozpoznaje w tekście formy przypadków, liczb, osób, czasów i rodzajów gramatycznych ;		
13.	Poprawnie stopniuje przymiotniki i przysłówki;		
14.	Rozpoznaje podstawowe funkcje składniowe wyrazów użytych w wypowiedziach (podmiot, orzeczenie, dopełnienie, przydawka, okolicznik);		
15.	Rozróżnia i poprawnie zapisuje zдания oznajmujące, pytające i rozkazujące ;		
16.	Przekształca zдания złożone w pojedyncze i odwrotnie, a także zдания w równoważniki zdań i odwrotnie;		
17.	Rozpoznaje wyraz podstawowy i wyraz pochodny ; rozumie pojęcie podstawy słotwórczej ; w wyrazie pochodnym wskazuje temat słotwórczy i formant , wskazuje funkcje formantów w nadawaniu znaczenia wyrazom pochodnym, rozumie realne i słotwórcze		

	znaczenie wyrazu, rozpoznaje rodzinę wyrazów, łączy wyrazy pokrewne, wskazuje rdzeń;		
18.	Zna zasady tworzenia wyrazów złożonych;		
19.	Rozpoznaje imiesłowy , rozumie zasady ich tworzenia i odmiany, poprawnie stosuje imiesłowy równoważnik zdania i rozumie jego funkcje; przekształca go na zdanie złożone i odwrotnie;		
20.	Rozpoznaje w tekście zdania pojedyncze nierozwinięte i rozwinięte, pojedyncze i złożone (współrzędnie i podrzędnie), równoważniki zdań , rozróżnia wypowiedzenia wielokrotnie złożone - i rozumie ich funkcje;		
21.	Odróżnia mowę zależną i niezależną , przekształca mowę zależną na niezależną i odwrotnie;		
22.	Rozpoznaje słownictwo ogólnonarodowe i słownictwo o ograniczonym zasięgu (np. terminy naukowe, archaizmy, kolokwializmy) - określa jego funkcje w tekście;		
23.	Rozpoznaje nazwy osobowe i miejscowe, używa poprawnych form gramatycznych imion, nazwisk, nazw miejscowych i nazw mieszkańców;		
24.	Zna sposoby wzbogacania słownictwa (np. synonimy, antonimy, homonimy, zapożyczenia);		
25.	Rozróżnia treść i zakres znaczeniowy wyrazu ;		
26.	Rozumie pojęcie stylu, rozpoznaje styl potoczny, urzędowy, artystyczny, naukowy, publicystyczny .		
27.	Wykorzystuje wiedzę o wymianie głosek w wyrazach pokrewnych oraz w tematach fleksyjnych wyrazów odmiennych;		
28.	Wykorzystuje wiedzę o różnicach w pisowni samogłosek ustnych i nosowych, spółgłosek twardych i miękkich, dźwięcznych i bezdźwięcznych (procesy fonetyczne);		
29.	Zna zasady pisowni wyrazów nieodmiennych i pisowni partykuły "nie" z różnymi częściami mowy;		
30.	Zna zasady pisania nazw własnych i nazw pospolitych;		
31.	Poprawnie używa znaków interpunkcyjnych : kropki, przecinka, znaku zapytania, cudzysłowu, dwukropka, nawiasu, znaku wykrzyknika;		
32.	Tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: <ul style="list-style-type: none"> • zaproszenie, • ogłoszenie, • rozprawka, • opowiadanie z dialogiem (twórcze i odtwórcze), • opis postaci, przedmiotu, krajobrazu, 		

	<ul style="list-style-type: none"> • prosta notatka; 		
33.	Rozpoznaje manipulację językową i przeciwstawia jej zasady etyki wypowiedzi.		
34.	<p><u>Lektury obowiązkowe na egzaminie ósmoklasisty w 2023 r. i 2024 r.:</u></p> <p>1) Charles Dickens, <i>Opowieść wigilijna</i>;</p> <p>2) Aleksander Fredro, <i>Zemsta</i>;</p> <p>3) Jan Kochanowski, wybór fraszek i trenów, w tym tren VII i VIII;</p> <p>4) Aleksander Kamiński, <i>Kamienie na szaniec</i>;</p> <p>5) Adam Mickiewicz: <i>Reduta Ordona</i>, <i>Śmierć Pułkownika</i>, <i>Świtezianka</i>, <i>Dziady część II</i>, <i>Pan Tadeusz (całość)</i>;</p> <p>6) Antoine de Saint-Exupéry, <i>Mały Książę</i>;</p> <p>7) Henryk Sienkiewicz: <i>Quo vadis</i>, <i>Latarnik</i>;</p> <p>8) Juliusz Słowacki, <i>Balladyna</i>;</p> <p>9) wiersze wybranych poetów.</p>		